

Vastuullisuusraportti 2021 – Kriisinhallintakeskus

1. Esipuhe

Käsillä oleva vastuullisuusraportti on Kriisinhallintakeskuksen ensimmäinen, ja sen laatimiseen osallistuivat kaikki virastomme yksiköt. Siviilikriisinhallinta tähtää jo itsessään Agenda 2030 -ohjelman tavoitteeseen 16 ”Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto” pyrkiessään vaikuttamaan kohdemaiden inhimilliseen turvallisuuteen ja rauhaan. Ilmastonmuutokseen ja ympäristön köyhtymiseen liittyvät sopeutumishaasteet ovat yhä ohittamattomampia ja kasvavassa roolissa siviilikriisinhallintaoperaatioiden toimialueilla. Tähän vaikuttaaksemme olemme kouluttaneet siviilikriisinhallinnan peruskursseilla ympäristöasiantuntijoita sekä avanneet Environmental Adviser -tehtäviä asiantuntijoillemme haettavaksi. Jatkamme muiltakin osin systemaattista työtä kestävän kehityksen periaatteiden valtavirtaistamiseksi kaikkeen toimintaamme vuonna 2022 ja tulevaisuudessa.

2. Organisaation kuvaus: Kriisinhallintakeskus CMC Finland

Kriisinhallintakeskus CMC Finland on vuonna 2007 perustettu sisäministeriön yhteydessä toimiva virasto. Kriisinhallintakeskuksen toimisto sijaitsee Helsingissä, ja keskuksessa työskenteli vuoden 2021 lopussa 27 työntekijää. Lakisääteisesti se vastaa suomalaisten asiantuntijoiden kouluttamisesta, rekrytoinnista ja varustamisesta kansainvälisiin siviilikriisinhallinnan tehtäviin sekä tekee alan tutkimus- ja kehittämistyötä. Tammikuusta 2022 alkaen Kriisinhallintakeskus on vastannut myös vaalitarkkailutehtäviin valittavien asiantuntijoiden kouluttamisesta, rekrytoinnista ja lähettämisestä.

Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä työskentelee samanaikaisesti keskimäärin 120 asiantuntijaa EU:n, YK:n, Etyjin, Naton, Euroopan neuvoston tai muun kansainvälisen organisaation siviilikriisinhallintatehtävissä tarkkailu-, neuvonanto- ja koulutustoiminnassa poliisitoimen, oikeushallinnon, rajaturvallisuuden, tullihallinnon, rikosseuraamusalan, poliittisen analyysin, ihmisoikeuksien, rauhanvälityksen ja viestinnän tehtävissä erityisesti Euroopassa, Afrikassa ja Lähi-idässä. Siviilikriisinhallinnalla vaikutetaan ennen kaikkea kohdemaiden inhimilliseen turvallisuuteen ja rauhaan. Asiantuntijoiden osallistuminen operaatioihin on myös Suomelle kanava osallistua kansainvälisten organisaatioiden siviilikriisinhallintatoimintaan ja päätöksentekoon sekä edistää kansallista turvallisuutta.

Käsillä oleva vastuullisuusraportti on Kriisinhallintakeskuksen ensimmäinen ja se kattaa vuoden 2021 toiminnot. Raportoimme kestävän kehityksen tavoitteiden edistymisestä jatkossa kalenterivuosittain.

2.1. Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto

Kriisinhallintakeskus vastaa vastuullisuustyöstään sisäministeriölle voimassa olevan tulossopimuksen mukaisesti. Vuosien 2021–2025 tulossopimuksessa sitoudutaan edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä huomioimaan kestävän kehityksen periaatteet kaikessa toiminnassa kansallisesti ja kansainvälisesti siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden työn kautta.

Kriisinhallintakeskus laati vuonna 2021 kestävän kehityksen strategian (2021-2025) ohjaamaan vastuullisuustyötään. Strategiaan määriteltiin organisaatiolle tärkeimmät kestävän kehityksen painopistealueet ja tavoitteet yhteistyössä Kriisinhallintakeskuksen kestävän kehityksen neuvoantavan ohjausryhmän kanssa. Ulkopuolisista asiantuntijoista koostuva ohjausryhmä tukee

Kriisinhallintakeskusta kestäväen kehityksen valtavirtaistamisessa sen toimintaan ja se kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa. Kriisinhallintakeskus raportoi ohjausryhmälle vastuullisuustyönsä edistymisestä. Vuonna 2021 ryhmä kokoontui kaksi kertaa.

Kriisinhallintakeskuksessa työskentelee lisäksi kestäväen kehityksen asiantuntija, jonka tehtävä perustettiin tutkimus-, tilannekuva- ja kehittämissyksikköön heinäkuussa 2021. Vuonna 2021 koottiin myös kestäväen kehityksen työryhmä, johon osallistuvat tutkimus- ja kehittämissiantuntijan lisäksi koulutusassistentti ja logistiikkasuunnittelija. Työryhmään voidaan kutsua vierailevia osallistujia henkilökunnasta, ja sen toimintaan ovat tervetulleita mukaan muutkin kuin ryhmän vakituiset jäsenet. Työryhmä kehittää Kriisinhallintakeskuksen ja siviilikriisinhallinnan kestäväen kehityksen toimintaa sekä seuraa asetettujen tavoitteiden edistymistä. Johdon päätöksiä vaativat asiat viedään työryhmästä Kriisinhallintakeskuksen johtoryhmän käsiteltäviksi.

2.2. Vastuullisuustavoitteet

Vuonna 2021 laaditussa kestäväen kehityksen strategiassamme sitoudumme edistämään Suomen kestäväen kehityksen yhteiskuntasitoumuksen toimeenpanoa, hallitusohjelman tavoitteita sekä Euroopan unionin työtä YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja sen tavoitteiden ohjaamana. Kriisinhallintakeskus toteuttaa omalta osaltaan Suomen kansallisia kestäväen kehityksen tavoitteita ja sisäministeriön toimenpidesitoumusta, jonka lisäksi Kriisinhallintakeskuksella on oma yhteiskuntasitoumus toimenpiteineen.

Useat kestäväen kehityksen teemat on tiiviisti huomioitu siviilikriisinhallinnan toiminnassa, ja Suomella onkin mahdollisuus vaikuttaa tavoitteiden toteutumiseen operaatioiden toimialueilla. Siviilikriisinhallinnan keskeisenä tehtävänä on tukea yhteiskuntien vakautta, oikeusvaltiota, vahvojen instituutioiden kehittymistä ja ihmisoikeuksien toteutumista. Kriisinhallintakeskuksen toiminnassa läpileikkaavana teemana on sukupuolten tasa-arvo ja erityisesti naisten täysivaltainen osallistuminen kriisinhallintaan ja rauhanrakennuksen prosesseihin ymmärrettään edellytyksenä kestäväälle rauhalle. Eriarvoisuutta pyritään vähentämään tukemalla operaatioissa asianmukaista lainsäädäntöä ja toimenpiteitä sekä vastuullisten instituutioiden kehittymistä. Monet siviilikriisinhallinnan asiantuntijat työskentelevät yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa tukeakseen paikallisia valmiuksia, ja paikallisen hallinnon kehitystavoitteita edistämällä yhteisön ihmisoikeuksia, demokratiaa, sosiaalista ja sukupuoltenvälistä tasa-arvoa, sekä vakaata ja kestäväen kehitystä.

Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset muokkaavat kriisinhallinnan toimintaympäristöä ja ilmasto- ja ympäristöriskien lisääntyessä rauhantien, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön kolmoiskytköksen merkitys korostuu. Ilmasto- ja ympäristöriskeihin varautuminen ja sopeutuminen ovat olennaisesti mukana siviilikriisinhallinnan toimenkuvassa niin kotimaassa kuin kansainvälisessä toiminnassa. Kriisinhallintakeskuksen kouluttamat ja lähettämät asiantuntijat toimivat pääsääntöisesti kriisialueilla ja työssä painottuu inhimillinen turvallisuus ja kestäväen kehityksen tavoitteiden edistäminen. Osallistamalla kansainväliseen kriisinhallintaan voidaan vaikuttaa kestäväen kehityksen edistämiseen.

Näiden näkökulmien kautta olemme valinneet olennaisimmiksi tavoitteiksemme;

- Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia (SDG 5)
- Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä (SDG 10)
- Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys (SDG 12)

- Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin sekä rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla (SDG 16)
- Tukea vahvemmin kestäväen kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta (SDG 17).

Jokaiselle päätavoitteelle on määritelty alatavoitteet, jotka soveltuvat parhaiten siviilikriisinhallinnan kontekstiin ja vaikutusmahdollisuuksiin. Vaikutamme erityisesti asiantuntijoiden koulutusten ja rekrytoinnin sekä omien hankintojemme ja toimintalinjaustemme kautta. Alatavoitteet, niiden painopisteet ja mittaaminen esitellään seuraavissa kappaleissa.

3. Kädenjälki kestäväen kehityksen tavoitteeseen SDG 5 – Sukupuolten tasa-arvo

3.1. Organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi tunnistetut alatavoitteet

Kriisinhallintakeskus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja naisten yhtäläistä osallistumista siviilikriisinhallinnan tehtäviin erityisesti asiantuntijoiden rekrytoinnin ja tarjoamamme koulutuksen kautta. Lähetetyillä asiantuntijoilla on mahdollisuus tukea näitä tavoitteita työssään kansainvälisessä yhteistyössä ja operaatioiden toimialueilla. Merkittäväksi alatavoitteeksi tunnistetaan kohta 5.5 *Taata naisille täysivaltainen ja tehokas osallistuminen sekä yhtäläiset johtamismahdollisuudet kaikilla päätöksenteon tasoilla politiikassa, taloudessa ja julkisessa elämässä.*

Kriisinhallintakeskus edistää naisten yhtäläistä osallistumista siviilikriisinhallintatehtäviin kartoittamalla naisten rekrytointiin liittyviä haasteita ja vaikuttamalla niihin. Sukupuoli- sekä naiset, rauha ja turvallisuus -näkökulmat on sisällytetty kaikkeen Kriisinhallintakeskuksen tarjoamaan peruskoulutukseen ja syventäviin kursseihin. Vuonna 2021 koulutustarjonta sisälsi kaksi siviilikriisinhallinnan peruskurssia, yhden rajaturvallisuuden pilottikurssin, rauhanvälityksen pilottikurssin, siviilikriisinhallinnan asiantuntijakurssin, kaksi HEAT-turvallisuuskoulutusta sekä useita perehdytyskoulutuksia. Lisäksi Kriisinhallintakeskus lähettää koulutettavia muiden koulutusorganisaatioiden järjestämille syventäville kursseille; tasa-arvo- ja naiset, rauha ja turvallisuus -teemaisille kursseille lähetettiin vuonna 2021 kolme henkilöä.

3.2. Edistymisen mittarit

Seuraamme sukupuolijakaumaa sekä koulutuksissamme että rekrytoinneissamme. Pyrimme valitsemaan koulutuksiimme osallistujiksi suunnilleen yhtä paljon naisia ja miehiä. Tilastoimme ja seuraamme lähetettyjen asiantuntijoiden sukupuolijakaumaa kuukausittain julkaistavassa [asiantuntijakartassa](#). Vuonna 2021 Kriisinhallintakeskuksen kansainvälisiin tehtäviin lähettäminä työskennelleistä asiantuntijoista 42,7% oli naisia, naisten osuuden vaihdella 40-44% välillä vuoden aikana.

Siviilikriisinhallinnan sekondeerauksissa pyritään kasvattamaan naisten osuutta lähetetyistä asiantuntijoista, ja lähettämään asiantuntijoita erityisesti sukupuoli-, SGBV- sekä naiset, rauha ja turvallisuus -näkökulmiin keskittyviin tehtäviin. Kriisinhallintakeskus seuraakin vuositasolla niiden asiantuntijoiden määrää, jotka tehtävänkuvauksensa perusteella keskittyvät erityisesti toimeenpanemaan YK:n 1325-päätöslauselmaa.

3.3. Tapausesimerkit

Siviilikriisinhallinnan peruskursseille valittiin vuonna 2021 50% naisia ja 50% miehiä. Peruskurssien osallistujista vuonna 2021 naisia oli käytännössä jopa 60%, kun huomioidaan myös koronapandemian johdosta vuonna 2020 valitut ja osallistumisensa siirtäneet osallistujat.

Kaikki Kriisinhallintakeskuksen peruskurssin käyneet asiantuntijat saavat koulutuksessa valmiudet ja työkaluja edistää sukupuolten tasa-arvoa omassa työssään. Koulutuksissa huomioidaan osallistujien taustat ja pyritään valitsemaan tasapuolisesti naisia ja miehiä. Peruskurssin ja erityisesti korkean riskin alueilla vaadittavan Hostile Environment Awareness Training (HEAT) -koulutuksen osana toteutettavissa kenttäharjoituksissa kurssilaisia ohjataan oivaltamaan tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja epäkohtia osana kurssilla järjestettäviä käytännön harjoituksia. Perehdytyskoulutuksessa YK:n ja EU:n pakolliset verkkokurssit korostavat nollatoleranssia seksuaaliseen ja sukupuolittuneeseen väkivaltaan ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön suhtautumisessa.

Vuonna 2021 Kriisinhallintakeskuksen sekondeeraamana työskenteli seitsemän henkilöä erityisesti 1325-päätöslauselman toimeenpanoon kohdistuvissa tehtävissä, kuusi naista ja yksi mies:

- OSCE ODIHR - Human Rights Officer, Gender & Security
- European Center of Excellence for Civilian Crisis Management – Seconded National Expert
- Council of Europe office in Kyiv – Gender Mainstreaming Officer
- UN Women – Women, Peace and Security Specialist
- EUMM Georgia – Gender Adviser
- UNMISS – Team Leader Specialised Team on Sexual and Gender Based Violence
- UNMISS – Team Member, Specialised Team on Sexual and Gender Based Violence

4. Kädenjälki kestävä kehityksen tavoitteeseen SDG 10 – Eriarvoisuuden vähentäminen

4.1. Organisaation toiminnan kannalta merkittävimiksi tunnistetut alatavoitteet

Eriarvoisuuden vähentämisessä keskitytään alatavoitteeseen 10.2 *Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.*

Kriisinhallintakeskus vaikuttaa tavoitteeseen SDG 10 erityisesti kansainvälisen vaalitarkkailun avulla. Vaalitarkkailulla tuetaan demokratiakehitystä, ihmisoikeuksia ja tasavertaista osallistumista kohdemaissa. Vuonna 2021 valmistauduttiin vaalitarkkailutoimintojen siirtoon ulkoministeriöltä Kriisinhallintakeskukselle. Kansainväliset vaalitarkkailutehtävät siirtyivät ulkoministeriöstä Kriisinhallintakeskukseen vuoden 2022 alusta.

4.2. Edistymisen mittarit

Kriisinhallintakeskus tukee tavoitetta siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden välityksellä lähettämällä heitä tehtäviin, jotka edistävät moninaisuutta ja eriarvoisuuden vähenemistä. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden lisäksi lähetettyjen vaalitarkkailijoiden määrä eriteltynä sukupuolen mukaan otetaan mittarina käyttöön vuoden 2022 aikana

4.3. Tapausesimerkit

Suomi on aktiivisesti mukana Euroopan unionin ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) vaalitarkkailutoiminnassa lähettämällä vuosittain useita kymmeniä tarkkailijoita näiden toimeenpanemiin vaalitarkkailumissioihin. Suomessa ulkoministeriö määrittelee, mihin operaatioihin suomalaisia vaalitarkkailijoita lähetetään. Ulkoministeriön päätöksen jälkeen Kriisinhallintakeskus asettaa suomalaisia asiantuntijoita ehdolle sekä EU:n että Etyjin (OSCE/ODIHR)

vaalitarkkailumissioihin näiden järjestöjen valintakriteerien perusteella. Etyjin vaalitarkkailutehtävien osalta Kriisinhallintakeskus vastaa myös asiantuntijoiden lähettämisestä ja palvelussuhteesta.

Kriisinhallintakeskus pilotoi vuonna 2022 koulutuksen vaalitarkkailutehtävistä kiinnostuneille suomalaisille asiantuntijoille. Kriisinhallintakeskuksen vaalitarkkailukurssin tavoitteena on parantaa suomalaisten vaalitarkkailutehtäviin lähetettävien asiantuntijoiden tietoja ja taitoja. Jatkossa Kriisinhallintakeskus järjestää vaalitarkkailukurssin yhden tai kaksi kertaa vuodessa. Kolmen päivän mittainen kurssi tarjoaa osallistujille mahdollisuuden syventää tietämystään kansainvälisestä vaalitarkkailutoiminnasta sekä EU:n ja Etyjin vaalitarkkailun periaatteista ja käytännöistä. Koulutus keskittyy erityisesti lyhytaikaisten vaalitarkkailijoiden työtehtäviin.

Lisäksi Kriisinhallintakeskuksella on ollut vuonna 2021 palvelussuhteessa Euroopan neuvostossa suomalainen romaniasioiden neuvonantaja nimikkeellä Programme Manager, Roma and Travellers Team.

Yhdenvertaisuusnäkökulma huomioidaan Kriisinhallintakeskuksessa myös yleisemmin asiantuntijoiden rekrytoinneissa. Tehtäviin asetetaan ehdolle sekä miehiä että naisia kiinnittäen huomiota vähemmistösukupuoleen tehtävälalla ikään, etniseen alkuperään, uskontoon tai muuhun taustaan katsomatta. Lisäksi asiantuntijarosterin moninaisuutta pyritään kasvattamaan valitsemalla koulutuksiin osallistujia laaja-alaisesti erilaisista asiantuntijaryhmistä ja taustoista.

5. Kädenjälki kestävä kehityksen tavoitteeseen SDG 12 – Vastuullinen kuluttaminen

5.1. Organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi tunnistetut alatavoitteet

Vastuullinen kuluttaminen on periaatteena Kriisinhallintakeskuksen omissa hankinnoissa sekä tapana edistää ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentämistä. Alatavoitteena toimii 12.7 *Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.*

5.2. Edistymisen mittarit

Priorisoimme hankintoja tehdessämme kestävyys- ja turvallisuusnäkökulmia ja noudatamme kaikissa hankinnoissa sisäministeriön kestävien hankintojen ohjeistusta. Jatkossa Kriisinhallintakeskuksen hiilipäästöjen perusteella mitataan ilmastotavoitteen saavuttamista.

5.3. Tapausesimerkit

Sisäministeriön hallinnonalan hiilijalanjälki lasketaan ensimmäisen kerran kattavasti vuoden 2021 päästöistä, ja Kriisinhallintakeskuksen päästöt lasketaan osana sisäministeriön laskentaa.

Hiilipäästöjen vähentämiseksi työmatkoilla Kriisinhallintakeskus suosittelee henkilöstölleen ympäristöystävällisiä matkustamistapoja. Kotimaan työmatkoilla ei lennetä. Hiilipäästöistämme kerrotaan lisää kohdassa 8. Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset ympäristöön.

Kriisinhallintakeskus on luonut oman hankintaohjeistuksen, joka täydentää sisäministeriön kestävien hankintojen ohjeistusta. Kaikissa hankinnoissamme ja kuljetuksissamme huomioidaan kestävyysnäkökulmat. Yleensä Kriisinhallintakeskus huolehtii lähetettävien asiantuntijoiden varusteiden kuljetuksista toimialuille. Osa varusteista kulkee asiantuntijan mukana samalla lennolla kohteeseen, mutta osa kuljetuksista lähetetään erikseen rahdilla. Kuljetuksissa huomioidaan päästönäkökohdat, ja esimerkiksi Euroopan sisällä varusteet pyritään kuljettamaan mieluummin vähäpäästöisemmällä maakuljetuksilla kuin lentäen. Asiantuntijan palatessa Suomeen

komennuksensa päätyttyä, myös varusteet pääsääntöisesti palautetaan takaisin Suomeen. Varusteet käytetään uudelleen, tai mikäli ne eivät enää sovellu käyttöön, ne kierrätetään tai tuhoetaan Suomessa asianmukaisesti.

6. Kädenjälki kestävä kehityksen tavoitteeseen SDG 16 – Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

6.1 Organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi tunnistetut alatavoitteet

Tavoite 16 eli Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto on siviilikriisinhallinnan kaikkein keskeisin tavoite, ja Kriisinhallintakeskuksen koko toiminta-ajatus tukee tätä tavoitetta. Kriisinhallintakeskus vastaa kansainvälisiin siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettävien asiantuntijoiden koulutuksesta, rekrytoinnista ja varustamisesta. Lisäksi teemme alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Alatavoitteeksi on valittu 16.a *Vahvistaa tärkeimpiä kansallisia instituutioita esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön avulla, jotta väkivallan ehkäisemiseen ja terrorismin sekä rikollisuuden torjumiseen tarvittavia valmiuksia voidaan kehittää kaikilla tasoilla, erityisesti kehitysmaissa.*

6.2. Edistymisen mittarit

Vuoden 2021 aikana Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä työskenteli yhteensä 168 siviilikriisinhallinnan asiantuntijaa. He työskentelivät 42 eri operaatiossa 28 eri maassa. Asiantuntijoista naisia oli 41% ja miehiä 59%.

Järjestämiimme perus- ja syventäviin koulutuksiin osallistui 160 henkilöä, jotka saivat valmiuksia edistää rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja hyvää hallintoa siviilikriisinhallintatehtävissä. Koulutuksiin osallistujista naisia oli 43% ja miehiä 57%. Kriisinhallintakeskus tarjosi lisäksi rosterissaan oleville asiantuntijoille myös muiden tahojen järjestämiä syventäviä kursseja: 13 kurssille lähetettiin yhteensä 17 osallistujaa (M: 6; N: 11).

6.3. Tapausesimerkit

Kriisinhallintakeskuksen lähettämät asiantuntijat työskentelivät EU:n, YK:n, Etyjin, Naton, Euroopan neuvoston ja muiden kansainvälisten organisaatioiden siviilikriisinhallintatehtävissä. Tehtävät olivat tarkkailu-, neuvonanto- ja koulutustehtäviä poliisitoimen, oikeushallinnon, rajaturvallisuuden, tullihallinnon, rikosseuraamusalan, poliittisen analyysin, ihmisoikeuksien ja viestinnän alalla.

Esimerkkinä voidaan mainita European Union Rule of Law Mission in Kosovo -operaatio, joka erityisesti vaikuttaa oikeusvaltioperiaatteen vahvistumiseen Kosovossa. Operaatiossa työskenteli kahdeksan Kriisinhallintakeskuksen lähettämää asiantuntijaa vuonna 2021.

Lokakuussa 2021 järjestimme Kosovossa erikoiskurssin Advisory Support to Tackling Organised Crime, jolla 20 osallistujaa sai valmiuksia järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan työssään. Osallistujista 3 oli naisia ja 17 miehiä.

7. Kädenjälki kestävä kehityksen tavoitteeseen SDG 17 – Yhteistyö ja kumppanuus

7.1 Organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi tunnistetut alatavoitteet

Kestävä kehityksen toimeenpanon tukeminen ja erilaisten kumppanuussuhteiden vahvistaminen toteutuvat Kriisinhallintakeskuksen monitasoisen yhteistyön kautta, ja lähetettävillä asiantuntijoilla on usein mahdollisuus suoraan yhteyteen kohdemaan paikallisten toimijoiden ja viranomaisten kanssa. Alatavoitteeksi Kriisinhallintakeskuksessa on valittu tavoite 17.9 *Tarjota kehitysmaalle*

vahvistettua kansainvälistä apua tehokkaaseen ja kohdistettuun valmiuksien kehittämiseen, jotta kansallisia suunnitelmia kestäväen kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi voidaan tukea esimerkiksi pohjois-etelä- ja etelä-etelä-akselilla tapahtuvan sekä kolmenvälisen yhteistyön kautta.

7.2. Edistymisen mittarit

Kriisinhallintakeskuksen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallinnan yhteistyöhön on tapa mitata kestäväen kehityksen tavoitteen edistymistä. Paikallisten valmiuksien edistämistä toteutetaan epäsuorasti lähettämällä asiantuntijoita erilaisiin neuvonta- ja koulutustehtäviin. Kriisinhallintakeskus ja sen lähettämät asiantuntijat pystyvät työssään ja järjestettävien koulutusten kautta vahvistamaan yhteistyökumppaneiden valmiuksia. Kriisinhallintakeskuksen tutkimus- ja kehittämistoiminta painottaa kaikissa kansainvälisen kriisinhallinnan kehittämiseen tai arviointiin liittyvissä hankkeissaan paikallista omistajuutta ja suoria yhteyksiä myös paikallistoimijoihin.

7.3. Tapausesimerkit

Esimerkkinä kansainvälisestä yhteistyöstä Kriisinhallintakeskus johti yhdessä Espanjan ulkoministeriön kanssa jäsenmaiden epävirallista klusteriryhmää, jonka tavoitteena on naisten määrän ja aseman kasvattaminen siviilikriisinhallinnassa. Työryhmä järjesti vuonna 2021 kolme työpajaa EU-jäsenmaiden siviilikriisinhallinnan parissa työskenteleville viranomaisille. Klusteriryhmässä jatketaan tiedonvaihtoa osallistuvien jäsenmaiden kesken, hyvien käytäntöjen jakamista, ja mahdollisten rakenteellisten ja sosiaalisten esteiden tunnistamista. Työllä on välillinen vaikutus kohdemaihin ja niiden kehittymiseen EU:n siviilikriisinhallinnan tasa-arvoistumisen antaman esimerkki- ja ohjausvaikutuksen kautta.

Kriisinhallintakeskus vaikuttaa EU:n siviilikriisinhallintamissioiden sekä Etyjin monitorointimission mandaattien uudistamiseen ja uusien missioiden suunnitteluun huomioimalla kestäväen kehityksen teemoja Suomen päätösprosesseissa antamien yhteisten kannanottojen kautta. Vuoden 2021 aikana aloitimme koulutusyhteistyön myös YK:n kanssa maailmanjärjestön koulutus uudistusten tukemiseksi. Järjestimme syyskuussa 2021 YK:n kouluttajille Training of Trainers -koulutuksen, johon osallistui 14 kouluttajaa Turkista, Espanjasta, Belgiasta, Saksasta, Italiasta, Norjasta ja Ranskasta.

8. Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset ympäristöön

8.1. Hiilijalanjälki

Merkittävä osuus Kriisinhallintakeskuksen toiminnasta aiheutuvasta ilmastokuormituksesta syntyy operaatioihin osallistuvien asiantuntijoiden lennoista toimialueelle sekä huoltolennoista Suomeen. Vuonna 2021 asiantuntijat lensivät Kriisinhallintakeskuksen kustantamana yhteensä 1 911 238 kilometriä, mistä syntyi hiilidioksidipäästöjä noin 188,3 tonnia.

Siviilikriisinhallinnan työn luonteen vuoksi varsinainen lentojen vähentäminen ei ole asiantuntijoiden kohdalla mahdollista, mutta Kriisinhallintakeskus on puuttunut oman henkilöstönsä lentomatkustukseen kotimaan työmatkoilla. Virkamatkustuksessa suositaan muutenkin ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

Kriisinhallintakeskuksen koulustoittoiminnassa koulutuspaikat saattavat sijaita julkisten liikenneyhteyksien saavuttamattomissa, minkä vuoksi näissä tapauksissa on liikuttava vuokra-autoilla. Vuonna 2021 vuokra-autoihin tankattiin bensiiniä 166 litraa ja dieseliä 641 litraa. Tämä kulutus on mukana sisäministeriön hiililaskennassa. Koronapandemian vuoksi koulutuksia siirrettiin osittain etäkoulutuksiksi, jolloin esimerkiksi polttoainepäästöt olivat tavanomaista pienemmät. Autoja vuokrattaessa pyritään jatkossa entistä enemmän suosimaan hybridi-autoja.

8.2. Yhdenvertaisuus siviilikriisinhallinnan operaatioympäristössä

Vaikka Kriisinhallintakeskuksen rekrytoinneissa tai koulutuksissa ei rajata osallistumista aktiivisesti iän, sukupuolen, vammaisuuden, rodun, etnisyyden, alkuperän, uskonnon tai muun taustan perusteella, koulutuksissa ja rekrytoinneissa tulisi kuitenkin tukea aktiivisemmin moninaisuutta, jotta asiantuntijarosteriin saataisiin laajemmin eri taustaisia asiantuntijoita. Kenttätehtäviin rekrytoinnin edellytyksenä on kuitenkin tervehdellinen soveltuvuusarvio.

Kriisinhallintaoperaatioissa kansainvälisten järjestöjen työehdot tai rekryointikriteerit eivät välttämättä ole linjassa Suomen lainsäädännön kanssa. Esimerkiksi mahdollisuudet sairauslomiin tai perhevapaisiin ovat operaatioissa tavallisesti suppeammat kuin Suomessa. Asiantuntijoita suojaa osaltaan se, että he ovat palvelussuhteessa Kriisinhallintakeskukseen, ja heidän palvelussuhteensa ehtoihin suhteessa valtiotyönantajaan noudatetaan Suomen lainsäädäntöä. Kriisinhallintakeskus on myös pyrkinyt vaikuttamaan operaatioiden työehtoihin.

Yhdenvertaisuushaasteena voidaan mainita myös joidenkin kansainvälisten organisaatioiden rajoitukset rekrytoinneissa. Ikä, terveydentila tai esimerkiksi liikuntarajoitteisuus saattavat tulla esteeksi rekrytoitumiselle kansainvälisiin organisaatioihin.

9. Raportin laadintatapa

Tunnistimme ja määrittelimme meille keskeiset kestävän kehityksen tavoitteet kesällä 2021. Tavoitteita ja niihin tähtäviä toimenpiteitä oli jo tätä ennen määritetty yhdessä Kriisinhallintakeskuksen kestävän kehityksen ohjausryhmän kanssa. Lisäksi henkilökunnan kestävän kehityksen teemojen tietotarpeita ja -toiveita selvitettiin kyselyllä syksyllä 2021.

Vastuullisuusraportin koostamiseksi Kriisinhallintakeskuksen kestävän kehityksen työryhmä keskusteli eri yksiköiden vastuuhenkilöiden ja muiden työntekijöiden kanssa tavoitteista ja kartoitti tapausesimerkkejä. Kriisinhallintakeskuksen johtoryhmä sekä kestävän kehityksen ohjausryhmä kommentoivat raporttia luonnosvaiheessa.